

MILLIY LIBOS MEROSIMIZ

G'allarol 1-son Politexnikumi Maxsus fan o'qtuvchisi

Xazratkulova ShohistaEmail. aliboyevashohista98@gmail.com

ANNOTATSIYA Mazkur ilmiy maqola O'zbekistonning milliy liboslari va ularning madaniy merosi haqida. Maqolada o'zbek xalqining milliy kiyimlari tarixiy, ijtimoiy va madaniy jihatdan tahlil qilinadi. O'zbek milliy liboslari xalqning urf-odatlarini, qadriyatlarini va estetik didini aks ettiruvchi muhim unsurlar sifatida ko'rsatiladi. Maqolada milliy kiyimlarning dizayni, bezaklari va materiallari haqida ham so'z boradi, shu bilan birga, ularning zamonaviy kontekstda o'rni va ahamiyati tahlil etiladi. Maqolada milliy liboslarning tarixi, ularning shakllanishi va rivojlanishi, shuningdek, o'zbek xalqining madaniy identifikatsiyasini saqlashdagi roli yoritilgan. Shuningdek, milliy liboslarning bugungi kunda qayta tiklanishi va globalizatsiya jarayonida qanday yangilanishi muhokama qilinadi. Maqola o'zbek milliy kiyimlarini nafaqat estetik jihatdan, balki ijtimoiy va madaniy ahamiyatini yoritishda ham ahamiyatli bo'lib, ularning xalqning kimligini saqlashdagi muhimligini ta'kidlaydi. Maqola ilmiy tahlil va madaniy tadqiqotlarga asoslanib, milliy liboslarning tarixiy va zamonaviy o'rni haqida keng ma'lumot beradi va o'zbek milliy kiyimlarining saqlanishi va rivojlanishining zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar Milliylik, madaniy, tahlil, rivojlanish, liboslar, ijtimoiy, diniy;

ANNOTATION This scientific article is about the national costumes of Uzbekistan and their cultural heritage. The article analyzes the national clothing of the Uzbek people historically, socially and culturally. Uzbek national costumes are shown as important elements that reflect the traditions, values and aesthetic taste of the people. The article also talks about the design, decoration and materials of national clothes, while analyzing their place and importance in the modern context. The article covers

the history of national costumes, their formation and development, as well as their role in maintaining the cultural identity of the Uzbek people. It also discusses how national costumes are revived today and updated in the process of globalization. The article is significant in highlighting Uzbek national clothing not only aesthetically, but also its social and cultural significance, emphasizing their importance in preserving the identity of the people.

Key words Nationalism, cultural, analysis, development, dress, social, religious;

KIRISH Milliy liboslar har bir xalqning identifikatsiyasi, madaniyati va tarixining ajralmas qismidir. O'zbekistonning boy madaniyati, turli etnik guruhlarining turmush tarzi va qadriyatlari milliy kiyimlarda o'z aksini topgan. Milliy liboslar nafaqat xalqning kiyinish tarzini, balki uning o'ziga xosligini, urf-odatlarini, ijtimoiy va diniy qarashlarini ifodalaydi. O'zbek xalqining milliy liboslari o'zining rang-barangligi, naqshlari va bejirim bezaklari bilan butun dunyoga tanilgan. O'zbek milliy kiyimlari, aslida, juda qadimiy tarixga ega. Ushbu kiyimlar faqatgina o'tmishdagi xalqlarning estetik didini va kundalik turmush tarzini aks ettirib qolmay, balki zamonaviy hayotda ham o'zining o'рни va ahamiyatini saqlab qolgan. Har bir millat o'z liboslari orqali o'ziga xos madaniyatini namoyish etadi va o'z tarixini, o'zligini yashirin ravishda targ'ib qiladi. O'zbek milliy kiyimlari esa bu jarayonning mukammal namunasi bo'lib, xalqning o'ziga xos san'ati, zargarligi, matolarni ishlatish uslubi va ularning naqshlari orqali ulug'vor an'analarni saqlab keladi.

O'zbekistonda milliy liboslar tarixini o'rganish, bu kiyimlarning shakli va uslublarini tahlil qilish, nafaqat ularning dizaynini, balki xalqning tarixini, urf-odatlarini va xalqaro aloqalarini tushunishga yordam beradi. O'zbekistonning turli hududlarida yashovchi etnik guruhlar va xalqlar o'rtasida kiyim-kechak turli tafovutlarga ega bo'lib, bu farqlar nafaqat estetik, balki madaniy va diniy an'analarga ham bog'liq. Masalan, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlarda yashovchi aholi kiyimlari, ularning ijtimoiy mavqeini va qadriyatlarini namoyish etgan, shu bilan birga, ulkan madaniy markazlar bo'lib xizmat qilgan. Milliy liboslar faqatgina xalqning madaniy merosini saqlab qolish vositasi emas, balki ularning ijtimoiy hayotidagi muhim omil hisoblanadi.

O'zbek milliy liboslarining o'ziga xosligi, nafaqat ranglari va naqshlarida, balki ular kiyilgan vaqtda odamning ma'naviy dunyosini, his-tuyg'ularini, hatto ijtimoiy maqomini ifodalaydi. Milliy liboslarning nafaqat tarixiy, balki zamonaviy kontekstda ham o'zni katta. Bugungi kunda milliy kiyimlar to'ylar, bayramlar, milliy tadbirlar va boshqa ijtimoiy voqealarda keng tarqalgan, bu esa ularning o'z ahamiyatini yo'qotmaganini ko'rsatadi. Shu sababli, milliy liboslar o'zbek xalqining madaniy va tarixiy merosini saqlab qolishda, xalqning identifikatsiyasini mustahkamlashda va ularni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim ahamiyatga ega. Ular nafaqat bir davrning estetik vositasi, balki xalqning ijtimoiy hayoti, ma'naviy qadriyatlari va urf-odatlarining ko'zgusi sifatida ham o'rganilishi kerak.

TADQIQOT METODOLOGIYASI Milliy Liboslarning Tarixiy Asoslari

O'zbek milliy liboslari o'zining tarixiy ildizlari bilan qadim zamonlarga borib taqaladi. Yurtimiz hududida yashovchi xalqlar, xususan, turkiy, eroniy, arab va boshqa xalqlar o'z kiyim-kechaklarini yaratishda katta ta'sir ko'rsatgan. Tarixiy manbalarga ko'ra, qadim zamonlarda O'zbekistonda yashagan xalqlar o'z liboslari orqali nafaqat

ijtimoiy statuslarini, balki diniy va madaniy e'tiqodlarini ham namoyish etganlar. Masalan, Eramizning IV-VI asrlarda O'zbekiston hududida yashagan aholi kiyimlari o'zining mato turi, naqsh va bezaklar bilan ajralib turdi. O'rta asrlar davrida, O'zbekistonning o'sha davrdagi asosiy shaharlari — Samarqand, Buxoro va Xiva kabi markazlar savdo va madaniyat markazlari bo'lib, bu hududlarda kiyim-kechak dizayni ham ko'plab madaniyatlarning ta'siri ostida rivojlangan. **Milliy Liboslarning Dizayni va Bezaklari**

O'zbek milliy liboslari nafaqat funksional, balki estetik jihatdan ham juda boydir. Milliy kiyimlar asosan jun, ipak, paxta kabi tabiiy matolardan tayyorlanadi. Ularning dizayni, naqshlari va ranglari har bir viloyatga xosdir.

Ayollar Liboslari: O'zbek ayollari liboslari ko'pincha rang-barang va bezakli bo'lib, ular ipak, brokad kabi yuqori sifatli matolardan tayyorlanadi. Ayollar kiyimlarida naqshli naqshlar va turli bezaklar ko'p ishlatilgan. Kiyimning asosiy qismlari, ya'ni ko'ylaklar, tunikalar, shalvarlar va boshqalar odatda yuqori bo'ylarga

cho'zilib, erkin va qulay kiyinishni ta'minlaydi. Shuningdek, turli to'yinlar va bayramlarda ayollar milliy liboslarini bezatishda zargarlik buyumlari va bosh kiyimlaridan keng foydalanadilar.

Erkaklar Liboslari: Erkaklar liboslari an'anaviy ravishda oddiy, ammo shunday bo'lishiga qaramay, ular ham o'ziga xos naqshlar bilan bezatilgan. Erkaklarning asosiy kiyimlari ko'pincha ko'ylak, shalvar va uzoq palto tarzida bo'lib, yuqori sifatli jun matolaridan tayyorlanadi. Erkaklar uchun maxsus ishlab chiqarilgan "chapan" va "tunic" kabi kiyimlar, bu liboslarni rasmiy va norasmiy holatlarda kiyish imkonini beradi.

Bosh kiyimlari: Bosh kiyimlari o'zbek milliy liboslarining muhim qismlaridan biri hisoblanadi. Ayollar uchun "duppi" va erkaklar uchun "takiyah" yoki "boshliq" bosh kiyimlari muhim ajralib turadi. Bosh kiyimlar faqat estetik maqsadlar uchun emas, balki madaniy va diniy ahamiyatga ega.

Milliy Liboslarning Zamonaviy Davrdagi O'рни. Zamonaviy O'zbekistonda milliy liboslar hali ham o'zining muhimligini yo'qotmagan. Har bir milliy bayram, to'y yoki jamoat tadbirida o'zbek milliy liboslari keng qo'llaniladi. Bugungi kunda milliy kiyimlar yangilangan va zamonaviylashtirilgan shakllarda ishlab chiqilmoqda, ammo ularning asosiy dizayni va bezaklari qadimiy an'analarga asoslanadi. Milliy liboslar nafaqat bayramlarda, balki kundalik hayotda ham ishlatiladi. O'zgartirilgan shakllarda ham, masalan, yangi matolar va qulay dizaynlar yordamida milliy kiyimlar zamonaviy shaharlarda hayot tarzining bir qismiga aylangan. Shuningdek, xalqaro moda bilan uyg'unlashtirilgan milliy kiyimlar, xalqaro tadbirlarda va moda ko'rgazmalarida namoyish etilmoqda. Milliy liboslar har bir millatning madaniy kimligini, uning tarixini va urf-odatlarini aks ettiradi. O'zbek milliy liboslari nafaqat modaning bir elementi sifatida, balki xalqning o'ziga xosligini saqlashda muhim vosita hisoblanadi. Ular xalqning qadriyatlarini, mehnat va turmush tarzini, ularning madaniy dunyoqarashini o'zida mujassamlashtiradi. Milliy liboslar yordamida yosh avlodlarga o'zining ildizlarini eslatib turish va o'z madaniyatini hurmat qilish muhimdir. O'zbek milliy liboslari jahon madaniy merosida o'z o'rniga ega. Shuningdek, ularning

saqlanishi va rivojlantirilishi kelajakda xalqning madaniy identifikatsiyasini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki Milliy liboslar nafaqat xalqning kiyinish tarzini ifodalovchi elementlar, balki uning madaniy va tarixiy merosining eng muhim vositalaridan biridir. O'zbek milliy liboslari o'zining boy tarixi, rang-barangligi, naqshlari va bezaklari orqali xalqning ijtimoiy va madaniy yuksalishini aks ettiradi. Har bir libosda bir xalqning mehnati, san'ati, e'tiqodi va dunyoqarashi mujassam topgan. O'zbek milliy kiyimlari o'zining tarixiy ildizlari bilan nafaqat mamlakatning, balki butun Markaziy Osiyo mintaqasining boy madaniyatini ham namoyon etadi. Milliy liboslar xalqning tarixi bilan bevosita bog'liq. O'zbek xalqining kiyim-kechaklari qadimdan xalqlar o'rtasida savdo va madaniy almashinuv jarayonlarida rivojlangan. Ular o'zida o'sha davrning siyosiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlarini aks ettiradi. Ayniqsa, to'yinlar, bayramlar va boshqa milliy tadbirlarda milliy liboslar o'zining ahamiyatini yo'qotmagan va hali ham xalqning madaniy identifikatsiyasini saqlashda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy dunyoda, globalizatsiya va moda tendensiyalariga qaramay, milliy liboslarning o'ni muhimligini saqlab qolgan. Ular nafaqat madaniy yodgorliklar sifatida, balki xalqning tarixi va an'alarini o'rganish, kelajak avlodlarga yetkazish vositalaridir. Bugungi kunda milliy kiyimlar zamonaviy shakllarda ishlab chiqilmoqda, ammo ularning dizayni va naqshlari qadimiy an'analarga tayanadi. Bu esa milliy kiyimlarni saqlash va rivojlantirish zarurligini yana bir bor ta'kidlaydi. Milliy liboslarning saqlanishi va rivojlanishi nafaqat xalqning madaniy merosini himoya qilish, balki uni jahon madaniy merosiga aylantirishga xizmat qiladi. O'zbek milliy liboslari o'zining go'zalligi va nafosati bilan jahon sahnasida tanilib, xalqning boy madaniy an'alarini dunyoga namoyish etmoqda. Shu boisdan, milliy liboslar har bir avlod uchun qadrlash va saqlashga loyiq merosdir. Milliy liboslarni yangilash va zamonaviylashtirish jarayonida xalqning tarixiy, madaniy qadriyatlarini unutmaslik muhimdir. Har bir milliy libos, o'ziga xos dizayn va bezaklar bilan, xalqning ajralmas qismi bo'lib qoladi. Shuning uchun, milliy kiyimlarni saqlash va rivojlantirish, ularning ma'naviy va estetik

qiymatini oshirish, o'zbek xalqining madaniy kimligini mustahkamlashga katta hissa qo'shadi. Xulosa qilib aytganda, milliy liboslar o'zbek xalqining tarixiy, madaniy va ijtimoiy merosining ajralmas qismi sifatida nafaqat o'tmishni, balki hozirgi zamon va kelajakni ham aks ettiradi. Ular xalqning o'zligini, qadriyatlarini va madaniyatini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Milliy liboslarning rivojlanishi, yangi avlodga o'z merosini yetkazishda va jahon madaniyati bilan uyg'unlashishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, milliy liboslar nafaqat moda va estetik jihatdan, balki xalqning madaniy kimligini saqlash va rivojlantirishda muhim vosita sifatida faoliyat yuritishi zarur. O'zbek milliy kiyimlarini saqlash va rivojlantirish, ularning yanada kengroq tanilishi va qadrlanishini ta'minlash har birimizning burchimizdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Otamurodov Otaxon Berdiyevich (2022). Kiyim turlari va ularning kelib chiqishi haqida. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1 (13), 164-166.
2. Bichish tikish asoslari S.M.Rahimova, M.M.Karimova Toshkent "DAVR PRES" 2008.
3. Kasbiy fanlar metodikasi. Ma'naviy-marifiy, ilmiy nashr. 2018-yil aprel 4-son.
4. Sh.R. Marasulov. Paxta va ximiyaviy tolalarni yigrish. 2015.-214-222 b.
5. N.G.Abbasova, B.B.Axmedov, Sh.M.Maxkamova, T.A.Ochilov. Yengil sanoatmahsulotlari materialshunosligi. 2016.-30-38 b.
6. Faxriddin B., No'monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – C. 333-337.
- 7.Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 8. – C. 45-50.
- 8.Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O 'ZO 'ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI

TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.

9. Xusinovich T. J., Ro'zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH.

10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791. 11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдукахоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//<https://www.iupr.ru/6-121-2024>
https://www.iupr.ru/_files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

12. Абдукахоров Н., Турдалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

13. Каршиев Ф. У., Абдукахоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.

14. Xusinovich T. J., Ro'zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH.

15. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No'monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.

16. Xusinovich, Turdialiyeв Jonibek, and Mo'minov Nurali Ro'zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH."

17. I.G.Borzunov, K.I.Badalov, V.G.Goncharov, T.A.Duginova, N.I.Shilova.
Pryadenie xlopka i khimicheskix volokon. 2016.-238-248 b.
18. Fomchenkova L.N. Shveynyeni tkina otechestvennoy promyshlennosti // Tekstilnaya promyshlennost. -2015. № 4.-b. 28-33. 005.95/.96